

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

1. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, οὕσα ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἐν τῇ βαθεῖα ἐκκλησιαστικῇ αὐτοσυνειδησίᾳ αὐτῆς πιστεύει ἀκραδάντως ὅτι κατέχει κυρίαν θέσιν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς προωθήσεως τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος ἐντὸς τοῦ συγχρόνου κόσμου.
2. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεμελιοῖ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ γεγονότος τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι καὶ τοῖς μυστηρίοις. Ἡ ἐνότης αὕτη ἐκφράζεται διὰ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ τῆς πατερικῆς παραδόσεως καὶ βιοῦται μέχρι σήμερον ἐν αὐτῇ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει τὴν ἀποστολήν καὶ ὑποχρέωσιν ἵνα μεταδίδῃ καὶ κηρύττῃ πᾶσαν τὴν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ τῇ Ἱερᾷ Παραδόσει ἀλήθειαν, ἣτις καὶ προσδίδει τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν καθολικὸν αὐτῆς χαρακτήρα.
3. Ἡ εὐθύνη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐνότητα, ὡς καὶ ἡ οἰκουμενικὴ αὐτῆς ἀποστολή ἐξεφράσθησαν ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Αὗται ἰδιαίτερος προέβαλον τὸν μεταξὺ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας ὑφιστάμενον ἄρρηκτον δεσμόν.
4. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀδιαλείπτως προσευχομένη «ὑπὲρ τῶν πάντων ἐνώσεως», ἐκαλλιέργει πάντοτε διάλογον μετὰ τῶν ἐξ αὐτῆς διεστώτων, τῶν ἐγγύς καὶ τῶν μακρὰν, ἐπρωτοστάτησε μάλιστα εἰς τὴν σύγχρονον ἀναζήτησιν ὁδῶν καὶ τρόπων τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, μετέσχε τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ἀπὸ τῆς ἐμφάνισεως αὐτῆς καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν διαμόρφωσιν καὶ περαιτέρω ἐξέλιξιν αὐτῆς. Ἴδιαιτέρως, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία χάρις εἰς τὸ διακρίνον αὐτὴν οἰκουμενικὸν καὶ φιλόφρονον πνεῦμα, θεοκελεύστως αἰτούμενον «πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α΄ Τιμ. 2, 4), ἀείποτε ἠγωνίσθη ὑπὲρ ἀποκαταστάσεως τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος. Διὸ, ἡ Ὁρθόδοξος συμμετοχὴ εἰς τὴν κίνησιν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος μετὰ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν ἐν τῇ Μιᾷ, Ἁγίᾳ, Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ οὐδόλως τυγχάνει ξένη πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν

ιστορίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀποτελεῖ συνεπῆ ἔκφρασιν τῆς ἀποστολικῆς πίστεως καὶ παραδόσεως, ἐντός νέων ἱστορικῶν συνθηκῶν.

5. Οἱ σύγχρονοι διμερεῖς θεολογικοὶ διάλογοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἡ συμμετοχὴ αὐτῆς εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν ἐρεῖδονται ἐπὶ τῆς συνειδήσεως ταύτης τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ αὐτῆς πνεύματος ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἀναζητήσεως, βάσει τῆς ἀληθείας τῆς πίστεως καὶ τῆς παραδόσεως τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τῆς ἐνότητος ὅλων τῶν Χριστιανῶν.
6. Κατὰ τὴν ὄντολογικὴν φύσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἐνότης αὐτῆς εἶναι ἀδύνατον νὰ διαταραχθῆ. Παρὰ ταῦτα, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποδέχεται τὴν ἱστορικὴν ὀνομασίαν τῶν μὴ εὕρισκομένων ἐν κοινῶνι μετ' αὐτῆς ἄλλων ἑτεροδόξων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, ἀλλὰ πιστεύει ὅτι αἱ πρὸς ταύτας σχέσεις αὐτῆς πρέπει νὰ στηρίζονται ἐπὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν ὅσον ἔνεστι ταχύτερας καὶ ἀντικειμενικωτέρας ἀποσαφηνίσεως τοῦ ὅλου ἐκκλησιολογικοῦ θέματος καὶ ἰδιαίτερος τῆς γενικωτέρας παρ' αὐταῖς διδασκαλίας περὶ μυστηρίων, χάριτος, ἱερωσύνης καὶ ἀποστολικῆς διαδοχῆς. Οὕτω, ἦτο εὖνους καὶ θετικῶς διατεθειμένη τόσον διὰ θεολογικούς, ὅσον καὶ διὰ ποιμαντικούς λόγους, πρὸς θεολογικὸν διάλογον μετὰ τῶν λοιπῶν χριστιανῶν εἰς διμερές καὶ πολυμερές ἐπίπεδον καὶ πρὸς τὴν συμμετοχὴν γενικώτερον εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν τῶν νεωτέρων χρόνων, ἐν τῇ πεποιθῆσει ὅτι διὰ τοῦ διαλόγου δίδει δυναμικὴν μαρτυρίαν τοῦ πληρώματος τῆς ἐν Χριστῷ ἀληθείας καὶ τῶν πνευματικῶν αὐτῆς θησαυρῶν πρὸς τοὺς ἐκτός αὐτῆς, μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν προλείανσιν τῆς ὁδοῦ τῆς ὁδηγούσης πρὸς τὴν ἐνότητα.
7. Ὑπὸ τὸ ἀνωτέρω πνεῦμα, ἅπασαι αἱ κατὰ τόπους Ἁγιώταται Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι συμμετέχουν σήμερον ἐνεργῶς εἰς ἐπισήμους θεολογικούς διαλόγους, ἡ δὲ πλειονότης ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς διαφόρους ἐθνικούς, περιφερειακούς καὶ διεθνεῖς διαχριστιανικούς ὀργανισμούς, παρὰ τὴν προκύψασαν βαθεῖαν κρίσιν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν. Ἡ πολυσχιδῆς αὕτη δραστηριότης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πηγάζει ἐκ τοῦ αἰσθήματος ὑπευθυνότητος καὶ ἐκ τῆς πεποιθήσεως ὅτι ἡ ἀμοιβαία κατανόησις καὶ ἡ συνεργασία τυγχάνουν οὐσιώδεις, «ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ» (Α' Κορ. 9, 12).
8. Βεβαίως, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, διαλεγόμενη μετὰ τῶν λοιπῶν Χριστιανῶν, δὲν παραγνωρίζει τὰς δυσκολίας τοῦ τοιοῦτου ἐγχειρήματος, κατανοεῖ ὅμως ταύτας ἐν τῇ πορείᾳ πρὸς τὴν κοινὴν κατανόησιν τῆς παραδόσεως τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπερ «ὄλον συγκροτεῖ τὸν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας» (στιχηρὸν ἐσπερινοῦ πεντηκοστῆς), θά «ἀναπληρώσῃ τὰ ἐλλείποντα» (εὐχὴ χειροτονίας). Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον δὲν στηρίζεται μόνον εἰς τὰς ἀνθρωπίνους δυνάμεις τῶν διεξαγόντων τοὺς διαλόγους, ἀλλ' ἀπεκδέχεται πρωτίστως τὴν ἐπίστασιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου, εὐχηθέντος «ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν» (Ἰω. 17, 21).
9. Οἱ σύγχρονοι διμερεῖς θεολογικοὶ διάλογοι, κηρυχθέντες ὑπὸ Πανορθόδοξων Διασκέψεων, ἐκφράζουν τὴν ὁμόθυμον ἀπόφασιν πασῶν τῶν κατὰ τόπους ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι καλοῦνται νὰ συμμετέχουν ἐνεργῶς καὶ συνεχῶς εἰς τὴν διεξαγωγὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ παρακωλύηται ἡ ὁμόφωνος μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς δόξαν τοῦ ἐν

Τριάδι Θεοῦ. Ἐν ἣ περιπτώσει τοπική τις Ἐκκλησία ἤθελεν ἀποφασίσει νά μή ὀρίση ἐκπροσώπους αὐτῆς εἰς τινά διάλογον ἢ συνέλευσιν διαλόγου, ἐάν ἡ ἀπόφασις αὕτη δέν εἶναι πανορθόδοξος, ὁ διάλογος συνεχίζεται. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ διαλόγου ἢ τῆς συνελεύσεως ἀντιστοίχως, ἡ ἀπουσία τοπικῆς Ἐκκλησίας τινός δέον ὅπως συζητηθῆ ὅπωςδὴποτε ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐπιτροπῆς τοῦ διαλόγου πρὸς ἔκφρασιν τῆς ἀλληλεγγύης καί τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οἱ διμερεῖς καί πολυμερεῖς θεολογικοὶ διάλογοι δέον ὅπως ὑπόκεινται εἰς πανορθόδοξους περιοδικὰ ἀξιολογήσεις.

10. Τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀνακύπτουν κατὰ τὰς θεολογικὰς συζητήσεις τῶν Μεικτῶν Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν δέν συνιστοῦν πάντοτε ἐπαρκῆ αἰτιολόγησιν μονομεροῦς ἀνακλήσεως τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς ἢ καί ὀριστικῆς διακοπῆς τῆς συμμετοχῆς αὐτῆς ὑπὸ τινος κατὰ τὸν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ ἀποχώρησις ἐκ τοῦ διαλόγου Ἐκκλησίας τινός δέον ὅπως κατὰ κανόνα ἀποφεύγεται, καταβαλλομένων τῶν δεουσῶν διορθοδόξων προσπαθειῶν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς ὁλοκληρίας τῆς ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐάν τοπική τις Ἐκκλησία ἢ καί ἄλλαι τινές Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἀρνῶνται νά συμμετάσχουν εἰς τὰς συνελεύσεις τῆς Μεικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὠρισμένου διαλόγου, ἐπικαλούμενοι σοβαροῦς ἐκκλησιολογικοῦς, κανονικοῦς, ποιμαντικοῦς ἢ ἠθικῆς φύσεως λόγους, ἡ Ἐκκλησία ἢ αἱ Ἐκκλησίαι αὗται κοινοποιοῦν ἐγγράφως τὴν ἄρνησιν αὐτῶν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καί εἰς πάσας τὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας κατὰ τὰ πανορθόδοξως ἰσχύοντα. Κατὰ τὴν πανορθόδοξον διαβούλευσιν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀναζητεῖ τὴν ὁμόφωνον συναίνεσιν τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τὰ ἐφεξῆς δέοντα γενέσθαι, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς ἐπαναξιολογήσεως τῆς πορείας τοῦ συγκεκριμένου θεολογικοῦ διαλόγου, ἐφ' ὅσον τοῦτο κριθῆ ὁμοφώνως ἀναγκαῖον.
11. Ἡ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν θεολογικῶν διαλόγων ἀκολουθουμένη μεθοδολογία ἀποσκοπεῖ εἰς τε τὴν λύσιν τῶν παραδεδομένων θεολογικῶν διαφορῶν ἢ τῶν τυχόν νέων διαφοροποιήσεων καί εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν κοινῶν στοιχείων τῆς χριστιανικῆς πίστεως, προϋποθέτει δὲ τὴν σχετικὴν πληροφόρησιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐξελίξεων τῶν διαλόγων. Ἐν περιπτώσει ἀδυναμίας ὑπερβάσεως συγκεκριμένης τινός θεολογικῆς διαφορᾶς ὁ θεολογικὸς διάλογος δύναται νά συνεχίζεται, καταγραφομένης τῆς διαπιστωθείσης ἐπὶ τοῦ συγκεκριμένου θέματος θεολογικῆς διαφωνίας καί ἀνακοινουμένης τῆς διαφωνίας ταύτης πρὸς πάσας τὰς κατὰ τὸν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίας διὰ τὰ ἐφεξῆς δέοντα γενέσθαι.
12. Εἶναι εὐνόητον ὅτι κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν θεολογικῶν διαλόγων κοινὸς πάντων σκοπὸς εἶναι ἡ τελικὴ ἀποκατάστασις τῆς ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει καί τῇ ἀγάπῃ ἐνότητος. Ὅπωςδὴποτε ὁμως αἱ ὑφιστάμεναι θεολογικαὶ καί ἐκκλησιολογικαὶ διαφοραὶ ἐπιτρέπουν ποιάν τινά ἱεράρχησιν ὡς πρὸς τὰς ὑφισταμένας δυσχερείας διὰ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ πανορθόδοξου διαπιστουμένου σκοποῦ. Ἡ ἑτερότης τῶν προβλημάτων ἐκάστου διμεροῦς διαλόγου προϋποθέτει διαφοροποιήσιν μὲν τῆς τηρηθησομένης ἐν αὐτῷ μεθοδολογίας, ἀλλ' οὐχὶ καί διαφοροποιήσιν σκοποῦ, διότι ὁ σκοπὸς εἶναι ἐνιαῖος εἰς πάντας τοὺς διαλόγους.
13. Ἐν τούτοις, ἐπιβάλλεται, ἐν περιπτώσει ἀνάγκης, ὅπως ἀναληφθῆ προσπάθεια συντονισμοῦ τοῦ ἔργου τῶν διαφόρων Διορθοδόξων

Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσω ἡ ὑπάρχουσα ἐνότης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρέπει νά ἀποκαλύπτηται καί ἐκδηλοῦται καί ἐν τῷ χώρῳ τῶν διαλόγων τούτων.

14. Ἡ περάτωσις οἰουδήποτε ἐπισήμως κηρυχθέντος θεολογικοῦ διαλόγου συντελεῖται διὰ τῆς ὀλοκληρώσεως τοῦ ἔργου τῆς ἀντιστοίχου Μεικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁπότε ὁ Πρόεδρος τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ὑποβάλλει ἐκθεσιν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὁ ὁποῖος, ἐν συμφωνίᾳ καί μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, κηρύσσει τὴν λήξιν τοῦ διαλόγου. Οὐδεὶς διάλογος θεωρεῖται περατωθεὶς πρὶν ἢ κηρυχθῆ ἰσχυρῶς διὰ τοιαύτης πανορθοδόξου ἀποφάνσεως.
15. Ἡ μετὰ τὴν τυχόν ἐπιτυχῆ ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου θεολογικοῦ τινος διαλόγου πανορθόδοξος ἀπόφασις διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας δέον ὅπως ἐρείδῃται ἐπὶ τῆς ὁμοφωνίας πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.
16. Ἐν ἐκ τῶν κυρίων ὀργάνων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως εἶναι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν (Π.Σ.Ε.). Ὁρισμένοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ὑπῆρξαν ἰδρυτικὰ μέλη καί ἐν συνεχείᾳ ἅπασαι ἀπέβησαν μέλη αὐτοῦ. Τὸ Π.Σ.Ε. εἶναι ἐν συγκεκριμένῳ διαχριστιανικὸν σῶμα, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τοῦτο δὲν συμπεριλαμβάνει ἀπάσας τὰς ἑτεροδόξους Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καί Ὁμολογίας. Παραλλήλως, ὑφίστανται καί ἄλλοι διαχριστιανικοὶ ὀργανισμοὶ καί περιφερειακὰ ὄργανα, ὡς ἡ Διάσκεψις τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν (Κ.Ε.Κ.), τὸ Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν Μέσης Ἀνατολῆς (Σ.Ε.Μ.Α.) καί τὸ Παναφρικανικὸν Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν. Ταῦτα μετὰ τοῦ Π.Σ.Ε. τηροῦν σημαντικὴν ἀποστολὴν διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἐνότητος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι Γεωργίας καί Βουλγαρίας ἀπεχώρησαν ἐκ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἡ μὲν πρώτη ἐν ἔτει 1997, ἡ δὲ δευτέρα ἐν ἔτει 1998, ὡς ἔχουσαι αὐτῶν ἰδίαν γνώμην περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καί οὕτω δὲν συμμετέχουν εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ καί τῶν ἄλλων διαχριστιανικῶν ὀργανισμῶν δραστηριότητας.
17. Αἱ Ὁρθόδοξοι κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι-μέλη τοῦ Π.Σ.Ε., μετέχουν πλήρως καί ἰσοτίμως ἐν τῷ ὀργανισμῷ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καί συμβάλλουν δι' ὅλων τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν μέσων διὰ τὴν προώθησιν τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως καί τῆς συνεργασίας ἐπὶ τῶν μειζόνων κοινωνικοπολιτικῶν προκλήσεων. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπεδέχθη προθύμως τὴν ἀπόφασιν τοῦ Π.Σ.Ε. νά ἀνταποκριθῆ εἰς τὸ αἶτημά της περὶ συστάσεως Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν Ὁρθόδοξον συμμετοχὴν εἰς τὸ Π.Σ.Ε., συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολὴν τῆς Διορθοδόξου Συναντήσεως τῆς Θεσσαλονίκης (1998). Τὰ ὑπὸ τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς καθιερωθέντα κριτήρια, τὰ ὁποῖα προετάθησαν ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων καί ἐγένοντο δεκτὰ ὑπὸ τοῦ Π.Σ.Ε., ὠδήγησαν εἰς τὴν σύστασιν τῆς Μονίμου Ἐπιτροπῆς Συνεργασίας καί Συναιρέσεως, ἐπεκυρώθησαν δε καί ἐνετάχθησαν εἰς τὸ Καταστατικὸν καί εἰς τὸν Κανονισμὸν λειτουργίας τοῦ Π.Σ.Ε.
18. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πιστὴ εἰς τὴν ἐκκλησιολογίαν αὐτῆς, εἰς τὴν ταυτότητα τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς δομῆς καί εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, συμμετέχουσα ἐν τῷ ὀργανισμῷ τοῦ Π.Σ.Ε., οὐδόλως ἀποδέχεται τὴν ἰδέαν τῆς «ἰσότητος τῶν Ὁμολογιῶν» καί οὐδόλως δύναται νά δεχθῆ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ὡς

τινα διομολογιακήν προσαρμογήν. Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ἡ ἐνότης ἡ ὁποία ἀναζητεῖται ἐν τῷ Π.Σ.Ε. δέν δύναται νά εἶναι προῖον μόνον θεολογικῶν συμφωνιῶν, ἀλλά καί τῆς ἐν τοῖς μυστηρίοις τηρουμένης καί βιουμένης ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐνότητος τῆς πίστεως.

19. Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι-μέλη θεωροῦν ὡς ἀπαραίτητον ὄρον τῆς συμμετοχῆς εἰς τό Π.Σ.Ε τό ἄρθρον-βάσιν τοῦ Καταστατικοῦ αὐτοῦ, συμφώνως τῷ ὁποίῳ, μέλη αὐτοῦ δύνανται νά εἶναι ὅσοι πιστεύουν εἰς τόν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν ὡς Θεόν καί Σωτήρα κατὰ τάς Γραφάς καί ὁμολογοῦν κατὰ τό Σύμβολον Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως τόν ἐν Τριάδι Θεόν, Πατέρα, Υἱόν καί Ἅγιον Πνεῦμα. Ἔχουν δέ βαθεῖαν τήν πεποιθήσιν ὅτι αἱ ἐκκλησιολογικαί προϋποθέσεις τῆς Δηλώσεως τοῦ Toronto (1950), τιτλοφορουμένης «Ἡ Ἐκκλησία, αἱ Ἐκκλησῖαι καί τό Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν», εἶναι κεφαλαιώδους σημασίας διά τήν Ὁρθόδοξον συμμετοχήν εἰς τό Συμβούλιον. Ὅθεν, αὐτονόητον, ὅτι τό Π.Σ.Ε. δέν εἶναι καί ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ἐπιτρέπεται νά καταστή ὑπέρ-Ἐκκλησία. «Σκοπός τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν δέν εἶναι νά διαπραγματεύεται ἐνώσεις μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπερ δύναται νά γίνῃ μόνον ὑπό τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐνεργουσῶν ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, ἀλλά νά φέρῃ τάς Ἐκκλησίας εἰς ζώσαν ἐπαφήν πρὸς ἀλλήλας καί νά προαγάγῃ τήν μελέτην καί συζήτησιν τῶν ζητημάτων τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος. Οὐδεμία Ἐκκλησία ὑποχρεοῦται νά ἀλλάξῃ τήν ἐκκλησιολογίαν αὐτῆς κατὰ τήν εἴσοδόν της εἰς τό Συμβούλιον [...] Ἐν τούτοις, τό γεγονός τῆς ἐντάξεως αὐτῆς εἰς τό Συμβούλιον δέν συνεπάγεται ὅτι ἐκάστη Ἐκκλησία ὀφείλει νά θεωρῇ τάς ἄλλας ὡς Ἐκκλησίας ὑπό τήν ἀληθῆ καί πλήρη ἔννοιαν τοῦ ὄρου» (Δήλωσις τοῦ Toronto, § 2, 3.3, 4.4).
20. Αἱ προοπτικαί τῶν θεολογικῶν διαλόγων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ λοιποῦ χριστιανικοῦ κόσμου προσδιορίζονται πάντοτε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιολογίας καί τῶν κανονικῶν κριτηρίων τῆς ἤδη διαμεμορφωμένης ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως.
21. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπιθυμεῖ τήν ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καί Τάξις» καί μετ' ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος παρακολουθεῖ τήν μέχρι τοῦδε θεολογικήν αὐτῆς προσφοράν. Ἐκτιμᾷ θετικῶς τά ὑπ' αὐτῆς ἐκδοθέντα θεολογικά κείμενα, τῇ σπουδαίᾳ συνεργίᾳ καί ὀρθοδόξων θεολόγων, τά ὁποῖα ἀποτελοῦν ἀξιόλογον βῆμα εἰς τήν Οἰκουμενικήν Κίνησιν διά τήν προσέγγισιν τῶν χριστιανῶν. Ἐν τούτοις ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διατηρεῖ ἐπιφυλάξεις διά κεφαλαιώδη ζητήματα πίστεως καί τάξεως, διότι αἱ μὴ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι καί Ὁμολογίαι παρεξέκλιναν ἐκ τῆς ἀληθοῦς πίστεως τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καί ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.
22. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ καταδικαστέαν πᾶσαν διάσπασιν τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ὑπό ἀτόμων ἢ ὁμάδων, ἐπὶ προφάσει τηρήσεως ἢ δῆθεν προασπίσεως τῆς γνησίας Ὁρθοδοξίας. Ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὅλη ζωὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ διατήρησις τῆς γνησίας ὀρθοδόξου πίστεως διασφαλίζεται μόνον διά τοῦ συνοδικοῦ συστήματος, τό ὁποῖον ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπετέλει τήν ἀνωτάτην αὐθεντίαν ἐπὶ θεμάτων πίστεως καί κανονικῶν διατάξεων (κανὼν 6 τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου).
23. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει κοινήν τήν συνείδησιν περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ διαχριστιανικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου, διό καί κρίνει ἀναγκαῖον νά συνοδεύηται οὗτος πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ μαρτυρίας διὰ πράξεων ἀμοιβαίας κατανοήσεως καί ἀγάπης, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσι τήν

«άνεκλάλητον χαράν» τοῦ Εὐαγγελίου (Α΄ Πέτρ. 1, 8), ἀποκλειομένης πάσης πράξεως προσηλυτισμοῦ, οὐνίας ἢ ἄλλης προκλητικῆς ἐνεργείας ὁμολογιακοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτό, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ σημαντικὸν ὅπως ὅλοι οἱ Χριστιανοί, ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῶν κοινῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ Εὐαγγελίου, προσπαθήσωμεν νὰ δώσωμεν εἰς τὰ ἀκανθώδη προβλήματα τοῦ συγχρόνου κόσμου, μίαν ὀλοπρόθυμον καὶ ἀλληλέγγυον ἀπάντησιν, βασιζομένην εἰς τὸ πρότυπον τοῦ ἐν Χριστῷ καινοῦ ἀνθρώπου.

24. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει συνείδησιν τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ κίνησις πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν λαμβάνει νέας μορφάς, ἵνα ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς νέας συνθήκας καὶ ἀντιμετωπίσῃ τὰς νέας προκλήσεις τοῦ συγχρόνου κόσμου. Εἶναι ἀπαραίτητος ἡ συνέχισις τῆς μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸν διηρημένον χριστιανικὸν κόσμον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως καὶ πίστεώς της.

Δεόμεθα ὅπως οἱ Χριστιανοί ἐργασθῶσιν ἀπὸ κοινοῦ, ὥστε νὰ ἀποβῇ ἐγγύς ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ Κύριος θὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐλπίδα τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ «γενήσεται μία ποιμνὴ, εἷς ποιμὴν» (Ἰω. 10,16).

- † ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, Πρόεδρος
- † ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόδωρος
- † ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος
- † ὁ Σερβίας Εἰρηναῖος
- † ὁ Ρουμανίας Δανιήλ
- † ὁ Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου Χρυσόστομος
- † ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἱερώνυμος
- † ὁ Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας Σάββας
- † ὁ Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας Ἀναστάσιος
- † ὁ Πρέσοβ καὶ πάσης Τσεχίας καὶ Σλοβακίας Ραστισλάβ

Ἀντιπροσωπεῖα Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου

- † ὁ Καρελίας καὶ πάσης Φιλλανδίας Λέων
- † ὁ Ταλλίνης καὶ πάσης Ἑσθονίας Στέφανος
- † ὁ Γέρων Περγάμου Ἰωάννης
- † ὁ Γέρων Ἀμερικῆς Δημήτριος
- † ὁ Γερμανίας Αὐγουστῖνος
- † ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος
- † ὁ Ντένβερ Ἡσαΐας
- † ὁ Ἀτλάντας Ἀλέξιος
- † ὁ Πριγκηποννήσων Ἰάκωβος
- † ὁ Προικοννήσου Ἰωσήφ
- † ὁ Φιλαδέλφειας Μελίτων
- † ὁ Γαλλίας Ἐμμανουήλ
- † ὁ Δαρδανελλίων Νικήτας
- † ὁ Ντητρόϊτ Νικόλαος
- † ὁ Ἁγίου Φραγκίσκου Γεράσιμος
- † ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου Ἀμφιλόχιος
- † ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος
- † ὁ Σηλυβρίας Μάξιμος
- † ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἀμφιλόχιος
- † ὁ Διοκλείας Κάλλιστος

† ὁ Ἱεραπόλεως Ἀντώνιος, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Οὐκρανῶν Ὁρθοδόξων ἐν
ΗΠΑ
† ὁ Τελμησοῦ Ἰώβ
† ὁ Χαριουπόλεως Ἰωάννης, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας τῶν
ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ Ὁρθοδόξων Παροικιῶν Ρωσικῆς Παραδόσεως
† ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Καρπαθορρώσων Ὁρθοδόξων
ἐν ΗΠΑ

Ἀντιπροσωπεία Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας

† ὁ Γέρων Λεοντοπόλεως Γαβριήλ
† ὁ Ναϊρόμπι Μακάριος
† ὁ Καμπάλας Ἰωνᾶς
† ὁ Ζιμπάμπουε καὶ Ἀγκόλας Σεραφεῖμ
† ὁ Νιγηρίας Ἀλέξανδρος
† ὁ Τριπόλεως Θεοφύλακτος
† ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος
† ὁ Κυρήνης Ἀθανάσιος
† ὁ Καρθαγένης Ἀλέξιος
† ὁ Μουάνζας Ἱερώνυμος
† ὁ Γουϊνέας Γεώργιος
† ὁ Ἑρμουπόλεως Νικόλαος
† ὁ Εἰρηνουπόλεως Δημήτριος
† ὁ Ἰωαννουπόλεως καὶ Πρετορίας Δαμασκηνός
† ὁ Ἄκκρας Νάρκισσος
† ὁ Πτολεμαῖδος Ἐμμανουήλ
† ὁ Καμερούν Γρηγόριος
† ὁ Μέμφιδος Νικόδημος
† ὁ Κατάγκας Μελέτιος
† ὁ Μπραζαβίλ καὶ Γκαμπόν Παντελεήμων
† ὁ Μπουρούντι καὶ Ρουάντας Ἰννοκέντιος
† ὁ Μοζαμβίκης Χρυσόστομος
† ὁ Νιέρι καὶ Ὅρους Κένυας Νεόφυτος

Ἀντιπροσωπεία Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων

† ὁ Φιλαδελφείας Βενέδικτος
† ὁ Κωνσταντίνης Ἀρίσταρχος
† ὁ Ἰορδάνου Θεοφύλακτος
† ὁ Ἀνθηδώνος Νεκτάριος
† ὁ Πέλλης Φιλούμενος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Σερβίας

† ὁ Ἀχρίδος καὶ Σκοπίων Ἰωάννης
† ὁ Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος
† ὁ Ζάγκρεμπ καὶ Λιουμπλιάνας Πορφύριος
† ὁ Σιρμίου Βασίλειος
† ὁ Βουδιμίου Λουκιανός
† ὁ Νέας Γκρατσάνιτσας Λογγίνος
† ὁ Μπάτσκα Εἰρηναῖος
† ὁ Σβορνικίου καὶ Τούζλας Χρυσόστομος
† ὁ Ζίτσης Ἰουστίνος
† ὁ Βρανίων Παχώμιος
† ὁ Σουμαδίας Ἰωάννης
† ὁ Μπρανισέβου Ἰγνάτιος
† ὁ Δαλματίας Φώτιος

- † ὁ Μπίχατς καὶ Πέτροβατς Ἀθανάσιος
- † ὁ Νίκσιτς καὶ Βουδίμλιε Ἰωαννίκιος
- † ὁ Ζαχουμίου καὶ Ἐρζεγοβίνης Γρηγόριος
- † ὁ Βαλιέβου Μιλούτιν
- † ὁ ἐν Δυτικῇ Ἀμερικῇ Μάξιμος
- † ὁ ἐν Αὐστραλίας καὶ Νέα Ζηλανδία Εἰρηναῖος
- † ὁ Κρούσεβατς Δαυῖδ
- † ὁ Σλαυονίας Ἰωάννης
- † ὁ ἐν Αὐστρία καὶ Ἑλβετία Ἀνδρέας
- † ὁ Φραγκφούρτης καὶ ἐν Γερμανία Σέργιος
- † ὁ Τιμοκίου Ἰλαρίων

Ἀντιπροσωπία Ἐκκλησίας Ρουμανίας

- † ὁ Ἰασίου καὶ Μολδαβίας καὶ Μπουκοβίνης Θεοφάνης
- † ὁ Σιμπίου καὶ Τρανσυλβανίας Λαυρέντιος
- † ὁ Βάντ, Φελεάκ καὶ Κλούζ καὶ Κλούζ, Ἄλμπα, Κρισάνας καὶ Μαραμοῦρες Ἀνδρέας
- † ὁ Κραιϊόβας καὶ Ὀλτενίας Εἰρηναῖος
- † ὁ Τιμισοάρας καὶ Βανάτου Ἰωάννης
- † ὁ ἐν Δυτικῇ καὶ Νοτίῳ Εὐρώπῃ Ἰωσήφ
- † ὁ ἐν Γερμανία καὶ Κεντρικῇ Εὐρώπῃ Σεραφεῖμ
- † ὁ Τιργοβιστίου Νήφων
- † ὁ Ἄλμπα Ἰούλια Εἰρηναῖος
- † ὁ Ρώμαν καὶ Μπακάου Ἰωακείμ
- † ὁ Κάτω Δουνάβεως Κασσιανός
- † ὁ Ἀράντ Τιμόθεος
- † ὁ ἐν Ἀμερικῇ Νικόλαος
- † ὁ Ὀράντσα Σωφρόνιος
- † ὁ Στρεχαῖας καὶ Σεβερίνου Νικόδημος
- † ὁ Τουλσέας Βησσαρίων
- † ὁ Σαλάζης Πετρώνιος
- † ὁ ἐν Οὐγγαρία Σιλουανός
- † ὁ ἐν Ἰταλία Σιλουανός
- † ὁ ἐν Ἰσπανία καὶ Πορτογαλία Τιμόθεος
- † ὁ ἐν Βορείῳ Εὐρώπῃ Μακάριος
- † ὁ Πλοεστίου Βαρλαάμ, Βοηθός παρὰ τῷ Πατριάρχῃ
- † ὁ Λοβιστέου Αἰμιλιανός, Βοηθός παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ριμνικίου
- † ὁ Βικίνης Ἰωάννης Κασσιανός, Βοηθός παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ ἐν Ἀμερικῇ

Ἀντιπροσωπία Ἐκκλησίας Κύπρου

- † ὁ Πάφου Γεώργιος
- † ὁ Κιτίου Χρυσόστομος
- † ὁ Κυρηνείας Χρυσόστομος
- † ὁ Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος
- † ὁ Μόρφου Νεόφυτος
- † ὁ Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου Βασίλειος
- † ὁ Κύκκου καὶ Τηλλυρίας Νικηφόρος
- † ὁ Ταμασοῦ καὶ Ὁρεινῆς Ἡσαΐας
- † ὁ Τριμυθοῦντος καὶ Λευκάρων Βαρνάβας
- † ὁ Καρπασίας Χριστοφόρος
- † ὁ Ἀρσινόης Νεκτάριος
- † ὁ Ἀμαθοῦντος Νικόλαος
- † ὁ Λήδρας Ἐπιφάνιος

- † ὁ Χύτρων Λεόντιος
- † ὁ Νεαπόλεως Πορφύριος
- † ὁ Μεσαορίας Γρηγόριος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ἑλλάδος

- † ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Προκόπιος
- † ὁ Περιστερίου Χρυσόστομος
- † ὁ Ἡλείας Γερμανός
- † ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Ἀλέξανδρος
- † ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος
- † ὁ Διδυμοτείχου, Ὀρεστιάδος καὶ Σουφλίου Δαμασκηνός
- † ὁ Νικαίας Ἀλέξιος
- † ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱερόθεος
- † ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εὐσέβιος
- † ὁ Καστορίας Σεραφεῖμ
- † ὁ Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ Ἰγνάτιος
- † ὁ Κασσανδρείας Νικόδημος
- † ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης Ἐφραίμ
- † ὁ Σερρῶν καὶ Νιγρίτης Θεολόγος
- † ὁ Σιδηροκάστρου Μακάριος
- † ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Ἄνθιμος
- † ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως Βαρνάβας
- † ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος
- † ὁ Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καὶ Πετρούπολεως Ἀθηναγόρας
- † ὁ Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης Ἰωάννης
- † ὁ Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας Γαβριήλ
- † ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Χρυσόστομος
- † ὁ Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καὶ Ἀρδαμερίου Θεόκλητος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Πολωνίας

- † ὁ Λούτζ καὶ Πόζναν Σίμων
- † ὁ Λούμπλιν καὶ Χέλμ Ἄβελ
- † ὁ Μπιαλύστοκ καὶ Γκντάνσκ Ἰάκωβος
- † ὁ Σιεμιατίτσε Γεώργιος
- † ὁ Γκορλίτσε Παῖσιος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ἀλβανίας

- † ὁ Κορυτσᾶς Ἰωάννης
- † ὁ Ἀργυροκάστρου Δημήτριος
- † ὁ Ἀπολλωνίας καὶ Φιερ Νικόλαος
- † ὁ Ἐλμπασάν Ἀντώνιος
- † ὁ Ἀμαντίας Ναθαναήλ
- † ὁ Βύλιδος Ἄστιος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Τσεχίας καὶ Σλοβακίας

- † ὁ Πράγας Μιχαήλ
- † ὁ Σούμπερκ Ἡσαΐας